

Kockázat és biztonság*

Életünket, mindennapjainkat számtalan veszély fenyegeti, amelyek kockázata koronként és időszakonként más-más súllyal jelentkezik az egyes ember és társadalmak életében. Itt közreadott összeállításunkban (amely bővebb formában rövidesen könyv alakban is megjelenik az Akadémia kiadásában) e kockázatoknak — és az azokat gyengítő, esetleg megszüntetni képes biztonsági eszközöknek és eljárásoknak — egy lényeges halmazát tárgyalják a szerzők. E fontos kérdéskör messzemenően nem lezárt, ezért a továbbiakban folytatni kívánjuk, egyebek között az élelmiszerek okozta kockázatok és biztonságos felhasználásuk megteremtésének vizsgálatával és elemzésével.

Előszó

A Magyar Tudományos Akadémia egyik fontos feladata a magyar tudományos élet összefogása. Kiváló alkalmat nyújtanak erre a Közgyűlés alkalmával megrendezett tudományos ülések. Úgy gondoltuk, hogy 1998-ban olyan témát választunk, amely közérdeklődésre tarthat számot, és interdiszciplináris, tehát több tudományos osztály is érdekelt benne. Ez a téma: a modern élet kockázatai, csökkentésük és elhárításuk lehetősége. Mivel a témakör igen széles, le kellett határolnunk, így csak az emberek egészségét, testi épségét veszélyeztető koc-

*Jelen összeállításunkat a Központi Környezetvédelmi Alap támogatja

kázatokról lesz szó, és nem vontunk be olyan témákat, mint például amilyen az üzleti kockázat. Igyekeztünk témánkat minél több oldalról megvilágítani, amit a résztvevő hat osztály tett lehetővé.¹ Mivel az ülést a Műszaki Tudományok Osztálya rendezte, ezért érthető, hogy főként műszaki jellegű témák szerepelnek a programban.

A laikusok, sőt sokszor a szakemberek is hajlandók azt hinni, hogy a technika mai fejlettségi fokán mindent ki lehet számítani, mégpedig teljes biztonsággal. Másrészt viszont alapvető félelem is él az emberekben a mégis kiszámíthatatlan események miatt. (Ez a kettősség megérdemelné egy pszichológiai elemzést is, de ez már végképp szétfeszítette volna ülésünk kereteit.) Úgy gondoljuk, a problémák áttekintő bemutatásával hozzájárulhatunk ezeknek a kérdéseknek a tisztázásához.

A kockázatoknak kétféle oka lehet. Az egyik, hogy nem tudunk (és sok esetben nem is fogunk tudni) mindent megbízhatóan kiszámítani, mint például a jövőben valóban bekövetkező földrengés erősségét. A másik ok, hogy sohasem lehet kiküszöbölni az emberi tévedést, hanyagságot, mint például a közlekedésben. Ez azonban csupán a jogi megítélés szempontjából különbség. A felhasználó nem szokta ilyen alapon megkülönböztetni az őt érő káros hatásokat: számára ezek mind kockázatok. Mindenesetre ez a különbség magyarázza, hogy egyes előadók lökéletes biztonságról beszélnek (feltételezve, hogy nincs emberi hanyagság), mások pedig azt hangoztatják, hogy teljes biztonság nem létezik (hiszen mindig számítani kell emberi hibára).

Reméljük, hogy érdekesnek és tanulságosnak fogják találni ezeket a tanulmányokat, amelyek arra is például szolgálhatnak: hogyan lehet a tudományos eredményeket nivósan népszerűsíteni.

Kollár Lajos

¹ A rendező Műszaki Tudományok Osztályán kívül a következő Osztályok: a Matematikai, az Orvosi, a Kémiai, a Gazdasági és Jogtudományok és a Fizikai Tudományok Osztálya.

Elköltöztünk!

Tájékoztatjuk tisztelt szerzőinket és olvasóinkat, hogy szerkesztőségünk házon belül (V. Nádor u. 7.) más helyiségekbe költözött. Ezután a II. emelet 245—246. szobájában találhatnak meg minket. Telefon/fax-számunk, valamint elektronikus címünk (e-mail) változatlan.